

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795

EISMO ĮVYKIO METU PADARYTOS ŽALOS NUSTATYMO IR IŠMOKOS MOKĖJIMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklės (toliau vadinama – šios Taisyklės) reglamentuoja žalos, padarytos eismo įvykio metu ar atsiradusios vėliau kaip eismo įvykio pasekmė, nustatymą ir išmokos mokėjimą dėl eismo įvykio, kuriam įvykus transporto priemonės valdytojui dėl nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytos žalos kyla civilinė atsakomybė ir pagal Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymą (Žin., 2001, Nr. 56-1977; 2004, Nr. 46-1498) turi būti mokama išmoka.

2. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatyme (toliau vadinama – Įstatymas) apibrėžtas sąvokas.

II. MOKĖTINOS IŠMOKOS IR ŽALOS NUSTATYMAS

3. Pagal šias Taisykles mokamos išmokos dėl:

3.1. žalos asmeniui;

3.2. neturtinės žalos;

3.3. žalos turtui.

4. Išmokos dėl žalos asmeniui dydis priklauso nuo eismo įvykio metu padarytos žalos nukentėjusio trečiojo asmens sveikatai ir (ar) žalos, atsiradusios dėl gyvybės atėmimo, dydžio bei tokios žalos, atsiradusios kaip eismo įvykio pasekmė, dydžio. Išmokos dėl neturtinės žalos dydis priklauso nuo eismo įvykio metu asmens patirto fizinio skausmo, dvasinių išgyvenimų, nepatogumų, dvasinio sukrėtimo, emocinės depresijos, pažeminimo, reputacijos pablogėjimo, bendravimo galimybių sumažėjimo ir kt., ir tokios žalos, atsiradusios kaip eismo įvykio pasekmė, dydžio. Išmokos dėl žalos turtui dydis priklauso nuo eismo įvykio metu padarytos žalos nukentėjusio trečiojo asmens turtui dydžio, ir tokios žalos, atsiradusios kaip eismo įvykio pasekmė, dydžio. Jeigu eismo įvykio metu nukentėjo keli asmenys, išmokos dėl žalos asmeniui, žalos turtui ir (ar) neturtinės žalos mokamos atsižvelgiant į kiekvieno nukentėjusio trečiojo asmens patirtą žalą, tačiau išmokų suma negali viršyti Įstatymo 11 straipsnyje nurodytą draudimo sumų.

5. Eismo įvykio metu padarytos žalos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu (Žin., 2000, Nr. 74-2262), kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į draudiko, apdraudusio kaltininko civilinę atsakomybę (toliau vadinama – atsakingas draudikas), ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau vadinama – Biuras) įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti padarytos žalos dydį. Kai teismas

yra priėmęs sprendimą dėl žalos atlyginimo arba patvirtinęs taikos sutartį byloje pagal nukentėjusio trečiojo asmens ieškinį atsakingam draudikui arba Biurui dėl žalos atlyginimo, žalos dydis nustatomas atsižvelgiant į įsiteisėjusį teismo sprendimą arba teismo patvirtintą taikos sutartį dėl žalos atlyginimo. Biuras administruoja žalą, nustato eismo įvykio metu padarytos žalos dydį, apskaičiuoja ir moka išmoką Įstatymo nustatytais atvejais.

6. Nukentėjusio trečiojo asmens sveikatai padarytos žalos dydį dėl išlaidų, susijusių su sveikatos grąžinimu, nustato atsakingas draudikas ar Biuras, atsižvelgdamas į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus ir vadovaudamasis įstaigų ar įmonių, turinčių teisę nustatyti žalos sveikatai dydį, išvadamis, Valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ar sveikatos priežiūros įstaigų išvadamis bei gautais dokumentais apie sužalojimo aplinkybes, pobūdį ir žalos dydį. Atsakingas draudikas ar Biuras turi teisę siųsti nukentėjusį trečiąjį asmenį atlikti medicininę apžiūrą, apmokėdamas apžiūros išlaidas.

7. Nukentėjusio trečiojo asmens negautas pajamas, kurias nukentėjęs trečiasis asmuo būtų gavęs, jeigu jo sveikata nebūtų sužalota, apskaičiuoja atsakingas draudikas ar Biuras, atsižvelgdamas į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus dokumentus dėl pajamų netekimo.

8. Asmenims, dirbusiems pagal darbo sutartis, valstybės tarnautojams, valstybės politikams, teisėjams ir valstybės pareigūnams negautos pajamos apskaičiuojamos pagal vidutinį darbo užmokestį, kuris apskaičiuojamas vadovaujantis Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 650 (Žin., 2003, Nr. 52-2326).

9. Asmeniui, kuris vertėsi individualia veikla, negautos pajamos apskaičiuojamos pagal 12 paskutinių mėnesių iki individualios veiklos nutraukimo dėl sveikatos sužalojimo pajamas arba, jeigu šių pajamų negalima tiksliai nustatyti, pagal pajamas, deklaruotas už praėjusį mokestinį laikotarpį iki sveikatos sužalojimo. Šios pajamos, atskaičius sumokėtą ar mokėtiną gyventojų pajamų mokestį, dalijamos iš 12 paskutinių mėnesių arba praėjusio mokestinio laikotarpio kalendorinių dienų skaičiaus ir dauginamos iš kalendorinių dienų, kurias asmuo dėl sveikatos sužalojimo negalėjo dirbti, skaičiaus. Jeigu asmuo individualia veikla vertėsi trumpiau negu 12 mėnesių, žalos dydis apskaičiuojamas ta pačia tvarka už visą individualios veiklos laikotarpį.

10. Individualios įmonės savininkui, kurio įmonės veikla nutrūko dėl sveikatos sužalojimo, negautos pajamos, kurias jis būtų uždirbęs, jeigu jo sveikata nebūtų sužalota, apskaičiuojamos pagal jo įmonės praėjusio mokestinio laikotarpio ataskaitinius rodiklius: įmonės veiklos rezultatas, sumažintas pelno mokesčiu, dalijamas iš to mokestinio laikotarpio kalendorinių dienų skaičiaus ir dauginamas iš kalendorinių dienų, kurias asmuo dėl sveikatos sužalojimo negalėjo dirbti, skaičiaus. Jeigu individuali įmonė vykdė veiklą ne visą mokestinį laikotarpį, žalos dydis apskaičiuojamas ta pačia tvarka už visą įmonės veiklos laikotarpį.

11. Žalos, atsiradusios dėl nukentėjusio trečiojo asmens gyvybės atėmimo, dydį nustato atsakingas draudikas ar Biuras. Žalos dydis nustatomas atsižvelgiant į mirusįjį laidojusių asmenų pateiktus dokumentus, įrodančius protingas išlaidas, patirtas dėl laidojimo, įskaitant laidojimo pašalpas, gautas pagal teisės aktus, ir vadovaujantis kitais gautais dokumentais apie žalą. Mirusiojo pajamų dalis, kurią gaudavo asmenys, turintys teisę į žalos atlyginimą netekus maitintojo, apskaičiuojama vadovaujantis šių Taisyklių 8–10 punktuose nustatyta tvarka, atsižvelgiant į mirusiojo gautas pajamas, išlaikytinių skaičių ir išlaikytinių gaunamas socialinio draudimo išmokas, susijusias su maitintojo netekimu.

12. Atlygintinos neturtinės žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar Biuras, atsižvelgdamas į nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytos žalos pasekmes, nukentėjusio trečiojo asmens patirtų

sužalojimų sunkumą, dydį, kokius nepatogumus nukentėjęs trečiasis asmuo patiria dėl sužalojimų, nukentėjusio trečiojo asmens patirtų fizinių ir dvasinių kančių pobūdį, individualias nukentėjusiojo savybes (amžius, profesija ir kita), žalą padariusio asmens kaltę, padarytos žalos asmeniui dydį.

13. Nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar Biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar Biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais, atsižvelgdamas į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

14. Žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Turtas laikomas sunaikintu, kai jį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Turta remontuoti ekonomiškai netikslinga, jeigu būtinos remonto išlaidos yra lygios 75 procentams turto rinkos vertės iki eismo įvykio arba didesnės.

15. Žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinai remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė, papildomos išlaidos. Būtinai remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. Jeigu nustatyta, kad sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, bet neprivalo būti keičiamos, remontas turi būti atliekamas kaip tik šiuo numatytu būdu. Sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, jeigu po remonto jos atitiks techninius reikalavimus. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo pasirenka kitą remonto būdą – detales ir (ar) dalis, kurios gali būti suremontuotos, pakeičia naujomis, atsakingas draudikas ar Biuras neatlygina visų tokio remonto išlaidų, o žala apskaičiuojama pagal būtinas remonto išlaidas.

III. IŠMOKOS MOKĖJIMO PRINCIPAI

16. Būtinai sąlygos įgyvendinant nukentėjusio trečiojo asmens reikalavimo teisę atlyginti žalą į atsakingą draudiką ar Biurą yra draudiminio įvykio fakto buvimas, žalos dydžio nustatymas ir ta aplinkybė, kad nukentėjusiam trečiajam asmeniui nėra atlyginta dėl eismo įvykio padaryta žala ar yra atlyginta tik dalis žalos.

17. Atsakingas draudikas arba Biuras moka išmoką, neviršydamas Įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, jeigu transporto priemonės valdytojui dėl padarytos žalos nukentėjusiam trečiajam asmeniui kyla civilinė atsakomybė.

18. Neviršijant draudimo sumų, draudiminio įvykio atveju pagal draudimo sutartį žala nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlyginama neatsižvelgiant į anksčiau pagal tą pačią draudimo sutartį mokėtas išmokas ir į tai, ar apdraustas pagal draudimo sutartį transporto priemonės valdytojas vykdė teisės aktuose ar draudimo sutartyje nustatytas pareigas. Atsakingas draudikas pagal draudimo sutartį moka išmokas nukentėjusiam trečiajam asmeniui, jeigu eismo įvykis, dėl kurio apdraustam pagal draudimo sutartį transporto priemonės valdytojui kilo civilinė atsakomybė, įvyko draudimo sutarties galiojimo metu.

19. Tais atvejais, kai yra keli nukentėję tretieji asmenys ir žalai atlyginti neužtenka draudimo sumos, atsakingas draudikas ar Biuras moka išmokas proporcingai kiekvieno nukentėjusio trečiojo asmens patirtai žalai.
20. Jeigu išmokėjus išmokas pagal pateiktas pretenzijas atlyginti žalą vėliau dėl išmokos mokėjimo kreipiasi kiti nukentėję tame pačiame eismo įvykyje tretieji asmenys, negavę išmokos, atsakingas draudikas ar Biuras moka išmokas šiems asmenims neviršydamas likusios Įstatymo 11 straipsnyje nustatytos draudimo sumos.
21. Tais atvejais, kai žalai atlyginti neužtenka Įstatymo 11 straipsnyje nustatytos draudimo sumos dėl žalos asmeniui, atsakingas draudikas visų pirma tenkina nukentėjusių trečiųjų asmenų pretenzijas. Tik atlyginus žalą nukentėjusiems tretiesiems asmenims yra tenkinamos regreso tvarka teikiamos asmenų pretenzijos.
22. Jeigu už padarytą žalą yra atsakingi keli asmenys, atitinkami draudikai ir (ar) Biuras moka išmoką nukentėjusiam trečiajam asmeniui proporcingai atsakingo už padarytą žalą asmens kaltei.
23. Atsakingas draudikas arba Biuras moka išmoką, jeigu pretenzija dėl padarytos žalos pareikšta per Įstatymo 16 straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą.
24. Išmoka dėl velkama transporto priemone padarytos žalos (kai pagal teisės aktus velkamos transporto priemonės vairuotojas nebūtinai) mokama pagal velkančios transporto priemonės draudimo sutartį, kai velkama transporto priemonė eismo įvykio metu buvo sukabinta su velkančia transporto priemone. Jeigu velkama transporto priemonė (kurios vairuotojas nebūtinai) prieš eismo įvykį atsikabino nuo ją velkančios transporto priemonės, dėl atsikabinusia transporto priemone padarytos žalos išmoka mokama pagal draudimo sutartį, kuria apdrausta atsikabinusios transporto priemonės valdytojo civilinė atsakomybė, jeigu dėl žalos padarymo atsakomybė kyla velkamos transporto priemonės valdytojui. Išmoka dėl velkama transporto priemone (kurios vairuotojas būtinai) padarytos žalos mokama arba pagal velkamos, arba pagal velkančios transporto priemonės draudimo sutartį atsižvelgiant į tai, kurios transporto priemonės valdytojui kilo civilinė atsakomybė.

IV. ŽALOS ADMINISTRAVIMAS

25. Gavęs rašytinį nukentėjusio trečiojo asmens pranešimą apie eismo įvykį, atsakingas draudikas ar Biuras pateikia nukentėjusiam trečiajam asmeniui, turinčiam teisę gauti išmoką, užpildyti atsakingo draudiko ar Biuro patvirtintos formos pranešimą apie eismo įvykį. Pranešime turi būti nurodomos eismo įvykio aplinkybės ir asmenys, padarę nukentėjusiam trečiajam asmeniui žalą. Nukentėjęs trečiasis asmuo privalo kuo išsamiau atsakyti į pranešimo apie eismo įvykį formoje pateiktus klausimus ir grąžinti ją užpildytą atsakingam draudikui ar Biurui.
26. Atsakingas draudikas ar Biuras nedelsdamas, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo nukentėjusio trečiojo asmens rašytinio pranešimo apie eismo įvykį gavimo dienos, privalo nusiųsti įgaliotą asmenį (ekspertą) apžiūrėti sugadinto ar sunaikinto turto, surašyti turto apžiūros ataskaitą (techninės apžiūros protokolą ar kita) ir pateikti ją pasirašytinai susipažinti nukentėjusiam trečiajam asmeniui.
27. Jeigu atsakingo draudiko ar Biuro įgaliotas asmuo (ekspertas) neatvyko apžiūrėti sugadinto ar sunaikinto turto per 3 darbo dienas nuo nukentėjusio trečiojo asmens rašytinio pranešimo apie eismo įvykį gavimo dienos, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį. Tokiu atveju nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlyginamos protingos nukentėjusio trečiojo asmens turėtos turto vertintojo samdymo išlaidos.

28. Atsakingas draudikas ar Biuras, gavęs pranešimą apie eismo įvykį, atlieka jo tyrimą (apklausiami įvykio liudytojai, apžiūrima eismo įvykio vieta, sugadintas ar sunaikintas turtas, surašoma sugadinto, sunaikinto turto apžiūros ataskaita (techninės apžiūros protokolas ar kita), daromos nuotraukos, užklausiamos atitinkamos teisėsaugos, teisėtvarkos, asmens sveikatos priežiūros įstaigos, taip pat įstaigos, organizacijos, kuriose sudaromi psichoneurologinės, toksikologinės, narkologinės įskaitos sąrašai). Turto apžiūros ataskaitos kopija duodama nukentėjusiam trečiajam asmeniui (arba jo įgaliotam asmeniui) jo pageidavimu.
29. Atsakingo draudiko ar Biuro, jų įgaliotų asmenų (ekspertų) ar turto vertintojo išlaidas apmoka atsakingas draudikas ar Biuras, jeigu ekspertizę ar turto vertinimą užsakė draudikas ar Biuras.
30. Pageidaujantis gauti išmoką nukentėjęs trečiasis asmuo turi pateikti atsakingam draudikui arba Įstatyme numatytais atvejais – Biurui pretenziją atlyginti žalą (nuostolius). Teikiamoje pretenzijoje atlyginti žalą turi būti nurodoma vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta, prašymą atlyginti žalą pagrindžiančios aplinkybės.
31. Kad būtų išmokėta išmoka, pageidaujantis gauti išmoką nukentėjęs trečiasis asmuo privalo vykdyti Įstatyme nustatytas pareigas.
32. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo nepristato atsakingam draudikui ar Biurui, jų įgaliotiems asmenims (ekspertams) sugadinto ar sunaikinto turto apžiūrėti tiesiogiai, pranešime apie eismo įvykį jis turi tiksliai nurodyti adresą, kur turto apžiūrą galima atlikti.
33. Apdraustojo prašymu atsakingas draudikas turi pateikti apdraustajam informaciją apie eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo eigą ir leisti apdraustajam ar jo atstovui stebėtojo teisėmis dalyvauti nustatant žalos dydį. Jeigu apdraustasis pageidauja dalyvauti administruojant žalą ir sprendžiant klausimus dėl žalos dydžio nustatymo, jis turi kreiptis į draudiką raštu.
34. Jeigu atsakingas už neapdrausta transporto priemone padarytą žalą asmuo per 3 darbo dienas nuo eismo įvykio dienos apie žalos padarymą raštu nepranešė Biurui, žalos administravimo ir atlyginimo klausimas sprendžiamas jam nedalyvaujant, o Biuras nesirūpina senų detalių, dalių, pakeistų naujomis (remontuojant nukentėjusiam trečiajam asmeniui sugadintą turtą), saugojimu.

V. IŠMOKOS APSKAIČIAVIMAS IR MOKĖJIMO SĄLYGOS

35. Mokėtinos išmokos dydį nustato atsakingas draudikas arba Biuras, atsižvelgdamas į eismo įvykio metu nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytos žalos dydį.
36. Atsakingas draudikas ar Biuras nustato išmokos dydį, atsižvelgdamas į dokumentus ir informaciją, įrodančius draudiminio įvykio faktą ir eismo įvykio metu padarytos žalos aplinkybes, dydį, taip pat nukentėjusį trečiąjį asmenį gydžiusių medikų konsultacijas, siūlymus ir išvadas, paskirtų ekspertų ir (ar) turto vertintojų išvadas.
37. Atsakingas draudikas ar Biuras moka eismo įvykio metu nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos eismo įvykio metu padarytos žalos dydžio išmoką, kuri neviršija Įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl eismo įvykio metu padarytos žalos atlyginimo.
38. Išmokos mokėjimo būdą atsakingas draudikas ar Biuras derina su nukentėjusiu trečiuoju asmeniu.
39. Galimi šie išmokos mokėjimo būdai:

39.1. dėl žalos asmeniui – išmoka pervedama į nukentėjusio trečiojo asmens nurodytą sąskaitą banke;

39.2. dėl žalos turtui:

39.2.1. jeigu eismo įvykio metu turtas sunaikintas, išmoka pervedama į nukentėjusio trečiojo asmens nurodytą sąskaitą banke;

39.2.2. jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo sugadinto turto neremontuoja, suma, būtina sugadinto turto remontui, pervedama į nukentėjusio trečiojo asmens nurodytą sąskaitą banke;

39.2.3. jeigu sugadintas turtas remontuojamas, išmoka nukentėjusio trečiojo asmens pageidavimu pervedama tiesiogiai turtą remontavusiai įmonei ar į nukentėjusio trečiojo asmens nurodytą sąskaitą banke;

39.3. dėl neturtinės žalos – išmoka pervedama į nukentėjusio trečiojo asmens nurodytą sąskaitą banke.

40. Jeigu eismo įvykio metu sugadintą turtą planuojama pradėti remontuoti iki išmokos mokėjimo, turto remontavimo būdas, sąlygos, įmonė, kurioje numatoma remontuoti sugadintą turtą, ir remonto sąmata turi būti iš anksto iki remonto suderinta su atsakingu draudiku ar Biuru. Šių Taisyklių 39.2.3 punkte nurodytą išmoką atsakingas draudikas ar Biuras moka, kai apžiūrimas sugadintas ar sunaikintas turtas, įvertinama padaryta žala ir apskaičiuojamos remonto išlaidos, žinoma turtą remontuosianti įmonė, suderinamas remonto darbų atlikimas ir apimtis. Mokant išmoką šių Taisyklių 39.2.3 punkte numatytu atveju, atsižvelgiama ne į faktiškai patirtas, o į būtinas remonto išlaidas.

41. Jeigu turtas remontuojamas atsakingo draudiko ar Biuro rekomenduotoje remonto įmonėje, remonto sąmata, sąlygos ir turto remontavimo būdas iš anksto nederinami su atsakingu draudiku ar Biuru. Atsakingas draudikas ar Biuras gali rekomenduoti nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik tas remonto įmones, kurių technologinis lygis atitinka konkretaus turto remontavimo reikalavimus.

42. Šių Taisyklių 40 ir 41 punktuose numatytais atvejais atsakingas draudikas ar Biuras turi raštu patvirtinti, kad galima pradėti remonto darbus pasirinktoje remonto įmonėje.

43. Išmoka mokama, kai nustatomas atsakingas dėl žalos padarymo asmuo (išskyrus Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą atvejį), draudiminio įvykio faktas, aplinkybės ir žalos dydis. Atsakingas draudikas ar Biuras moka išmoką nukentėjusiam trečiajam asmeniui, jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo ar jo atstovas įvykdė Įstatyme nustatytas pareigas: pateikė atsakingam draudikui arba Biurui turimus eismo įvykio ir žalos įrodymus, atsižvelgdamas į Įstatymo 14 straipsnio nuostatas, išsaugojo ir leido apžiūrėti sugadintą transporto priemonę ar kitą turtą tokį, koks jis buvo po eismo įvykio, laikėsi atsakingo draudiko ar Biuro nurodymų, jeigu jie buvo duoti, suteikė galimybę ištirti eismo įvykio metu padarytos žalos priežastis ir nustatyti jos dydį, leido atsakingam draudikui ar Biurui susipažinti su dokumentais, galinčiais įrodyti eismo įvykio metu padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį, apie eismo įvykį buvo pranešta policijai. Išlaidos, susijusios su Lietuvos Respublikoje įvykusio eismo įvykio metu nukentėjusio trečiojo asmens, nuolat gyvenančio Lietuvos Respublikoje, gydymu kitose valstybėse, atlyginamos tik tada, jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo arba jo įgaliotas asmuo turi raštu suderintą atsakingo draudiko arba Biuro leidimą gydytis kitoje valstybėje.

44. Atsakingas draudikas ar Įstatymo 17 straipsnyje nustatytais atvejais – Biuras privalo išmokėti išmoką per 30 dienų nuo pretenzijos atlyginti žalą pateikimo dienos. Jeigu per šį terminą neįmanoma ištirti aplinkybių, būtinų draudiminio įvykio faktui ar žalos dydžiui nustatyti, išmoka mokama per 14 dienų nuo dienos, kai šias aplinkybes būtų įmanoma baigti ištirti dedant reikiamas pastangas, tačiau ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo pretenzijos pateikimo dienos (išskyrus atvejus, kai žalos atlyginimo nustatymas priklauso nuo sprendimo baudžiamojoje, administracinėje ar civilinėje byloje). Priėmus sprendimą baudžiamojoje, administracinėje ar

civilinėje byloje, išmoka turi būti sumokama per 14 dienų nuo įsiteisėjusio sprendimo, nuosprendžio ar nutarimo gavimo dienos.

45. Dėl žalos turtui mokama vienkartinė išmoka.

46. Dėl išlaidų, susijusių su sveikatos grąžinimu, nukentėjusiam trečiajam asmeniui mokama vienkartinė išmoka, o jeigu žala sveikatai yra tęstinio pobūdžio, išmoka mokama kelis kartus. Sveikatos sužalojimo atveju dėl negautų pajamų, kurias nukentėjęs trečiasis asmuo būtų gavęs, jeigu jo sveikata nebūtų sužalota, gali būti mokamos periodinės išmokos arba visos žalos dydžio vienkartinė išmoka, atsižvelgiant į nukentėjusio trečiojo asmens pasirinktą mokėjimo būdą. Jeigu po išmokos dėl negautų pajamų išmokėjimo nukentėjusiojo trečiojo asmens darbingumas dėl sveikatos sužalojimo eismo įvykio metu vėliau sumažėjo, jis turi teisę pareikalauti papildomų išmokų, išskyrus atvejus, kai žala sveikatai buvo atlyginta konkrečia vienkartinė pinigų suma.

47. Dėl laidojimo išlaidų mokama vienkartinė išmoka. Dėl maitintojo gyvybės atėmimo mokamos periodinės išmokos arba visos žalos dydžio vienkartinė išmoka, atsižvelgiant į asmenų, turinčių teisę į žalos atlyginimą, pasirinktą mokėjimo būdą. Išmokų dydis negali būti keičiamas, išskyrus atvejus, kai po maitintojo netekimo gimsta vaikas.

48. Jeigu su nukentėjusiu trečiuoju asmeniu nebuvo susitarta dėl kitokių periodinių išmokų mokėjimo terminų, periodinės išmokos turi būti sumokamos ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio 20 dienos už praėjusį mėnesį. Jeigu mokamos periodinės išmokos, šių Taisyklių 44 punkte numatytas išmokos mokėjimo terminas taikomas pirmajai periodinei išmokai.

49. Socialinio draudimo išmokos, mokamos dėl eismo įvykio metu patirto sveikatos sužalojimo ar gyvybės atėmimo, ir laidojimo pašalpa įskaitomos į atlygintinos žalos dydį. Atsakingas draudikas ar Biuras moka nukentėjusiam trečiajam asmeniui likusios žalos dydžio išmoką, kiek jos nepadengia socialinis draudimas ir privalomasis sveikatos draudimas. Jeigu asmuo dėl eismo įvykio miršta, jo laidojimo išlaidos atlyginamos mirusiojo šeimos nariams arba kitiems jį laidojusiems asmenims tiek, kiek jos viršija laidojimo pašalpas, gautas pagal teisės aktus.

50. Jeigu pareigą atlyginti žalą turi Biuras ir jeigu nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala ar kitokie eismo įvykio metu patirti nuostoliai nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlyginti pagal savanoriškojo nuostolių draudimo sutartį, Biuras moka tik neatlygintos žalos dydžio išmoką. Biuras nekompensuoja draudimo įmonėms draudimo išmokų, kurias jos išmoka pagal savanoriškojo draudimo sutartį.

51. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo nevykdė Įstatyme nustatytų pareigų ar jas vykdė netinkamai ir tai turėjo įtakos žalos padarymo aplinkybių tyrimui ar padidino žalą, atsakingas draudikas ar Biuras gali sumažinti išmoką.

52. Atsakingas draudikas privalo atlyginti apdraustajam būtinas išlaidas, patirtas siekiant sumažinti žalą, jos išvengti ar laikantis atsakingo draudiko nurodymų, gautų po eismo įvykio padarymo. Šios išlaidos atlyginamos tik išmokėjus išmokas nukentėjusiems tretiesiems asmenims. Apdraustojo išlaidos, patirtos laikantis atsakingo draudiko nurodymų, atlyginamos net ir tuo atveju, jeigu vėliau paaiškėja, kad įvykis buvo nedraudiminis.

VI. SUMOKĖTŲ IŠMOKŲ GRĄŽINIMO ATVEJAI

53. Atsakingas draudikas, sumokėjęs išmoką, turi teisę reikalauti, kad sumokėtas dėl padarytos žalos sumas gražintų atsakingas už žalos padarymą asmuo, jeigu jis:

53.1. vairavo transporto priemonę būdamas neblaivus, apsvaigęs nuo vaistų, narkotinių ar kitų svaigiųjų medžiagų, vartojo alkoholį ar kitas svaigiąsias medžiagas po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo arba vengė neblaivumo ar apsvaigimo patikrinimo;

53.2. vairavo techniškai netvarkingą transporto priemonę, kai ją naudoti draudžia teisės aktai, ir eismo įvykis įvyko dėl šios priežasties;

53.3. padarė žalą neturėdamas teisėto pagrindo vairuoti transporto priemonę ar neturėdamas teisės vairuoti šios rūšies transporto priemonę;

53.4. pasišalino iš įvykio vietos;

53.5. padarė žalą tyčia.

54. Jeigu apdraustos transporto priemonės valdytojas nevykdė Įstatymo 12 straipsnyje nustatytų pareigų ar jas netinkamai vykdė, draudikas turi teisę reikalauti gražinti išmokėtą sumą ar jos dalį iš valdytojo:

54.1. iki 100 procentų išmokėtos išmokos, – jeigu apie eismo įvykį nebuvo pranešta policijai, išskyrus teisės aktuose numatytas išimtis;

54.2. iki 100 procentų išmokėtos išmokos, – jeigu nuslėpė eismo įvykio aplinkybes ir tai turėjo įtakos išmokos mokėjimui bei išmokos dydžiui;

54.3. iki 20 procentų išmokėtos išmokos, – jeigu draudikui prašant nepadėjo aiškintis eismo įvykio aplinkybių ir draudikui prašant nepateikė turimos informacijos apie eismo įvykį;

54.4. iki 20 procentų išmokėtos išmokos, – jeigu nesilaikė draudiko nurodymų, raštu duotų po eismo įvykio;

54.5. iki 20 procentų išmokėtos išmokos, – jeigu atsakingas dėl padarytos žalos valdytojas ar jo atstovas Įstatymo 12 straipsnyje nustatyta tvarka nepranešė jo civilinę atsakomybę apdraudusiam draudikui ar jo atstovui apie eismo įvykį, dėl kurio jis yra atsakingas, išskyrus atvejus, kai įrodoma, kad apie draudiminį įvykį draudikas sužinojo laiku arba kai nepranešimas apie draudiminį įvykį neturėjo įtakos draudiko pareigai išmokėti išmoką;

54.6. iki 20 procentų išmokėtos išmokos, – jeigu atsakingas dėl padarytos žalos valdytojas ar jo atstovas per 5 darbo dienas nepranešė jo civilinę atsakomybę apdraudusiam draudikui apie pateiktą reikalavimą atlyginti žalą ar teisme pareikštą ieškinį dėl žalos atlyginimo.

55. Jeigu apdraustos transporto priemonės valdytojas įvykus eismo įvykiui nesiėmė jam prieinamų, protingų priemonių galimai žalai sumažinti ar padidino eismo įvykio metu padarytą žalą dėl savo kaltės, atsakingas draudikas turi teisę reikalauti apdraustos transporto priemonės valdytojo gražinti draudikui išmokėtos nukentėjusiam trečiajam asmeniui sumos dalį, proporcingą žalos, atsiradusios dėl pažeidimo ar pareigų nevykdymo, dydžiui.

56. Jeigu draudėjas nevykdė ar netinkamai vykdė draudimo sutartyje nustatytas pareigas, atsakingas draudikas turi teisę reikalauti, kad draudėjas gražintų išmokėtos sumos dalį:

56.1. iki 50 procentų išmokėtos išmokos, – jeigu sudarant draudimo sutartį draudėjas ar jo atstovas nuslėpė sutarties sudarymui svarbią informaciją arba nesuteikė draudikui jo prašomos teisingos informacijos;

56.2. iki 50 procentų išmokėtos išmokos, – jeigu draudimo sutarties galiojimo metu padidėjus sutartyje numatytai draudimo rizikai (pasikeitus aplinkybėms, turinčioms įtakos draudimo įmokos apskaičiavimui ar padidinimui) draudėjas ar jo atstovas apie tai neinformavo draudiko draudimo sutartyje nustatyta tvarka.

57. Gražinamos draudikui sumos dydis nustatomas atsižvelgiant į nustatytų pareigų pažeidimą, priežastinį ryšį su eismo įvykiu, dėl pažeidimo ar pareigų nevykdymo atsiradusios žalos dydį, kitas reikšmingas aplinkybes.

58. Jeigu draudėjas draudimo sutartyje nustatytu laiku nesumokėjo draudimo įmokos už teikiamą pagal draudimo sutartį draudimo apsaugą ir per tą laikotarpį pagal šią draudimo sutartį apdrausta transporto priemonė buvo padaryta žala arba žala buvo padaryta, kai draudėjas buvo atleistas nuo draudimo įmokos mokėjimo, išmokėjęs išmoką atsakingas draudikas turi teisę susigrąžinti iš draudėjo dėl padarytos žalos draudiko išmokėtas sumas.

59. Biuras turi teisę susigrąžinti išmokėtas sumas iš Įstatymo 23 straipsnyje nurodytų asmenų.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

60. Asmenų, pateikusių pretenziją išmokėti išmokas, taip pat kitų suinteresuotų žalos administravimu asmenų prašymai ir pranešimai turi būti rašytiniai.

61. Su žalos nustatymu ir išmokos mokėjimu susijusios šių Taisyklių nuostatos atitinkamai taikytinos ir tais atvejais, kai klausimus dėl žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo sprendžia Biuro arba draudikų atstovai pretenzijoms nagrinėti.